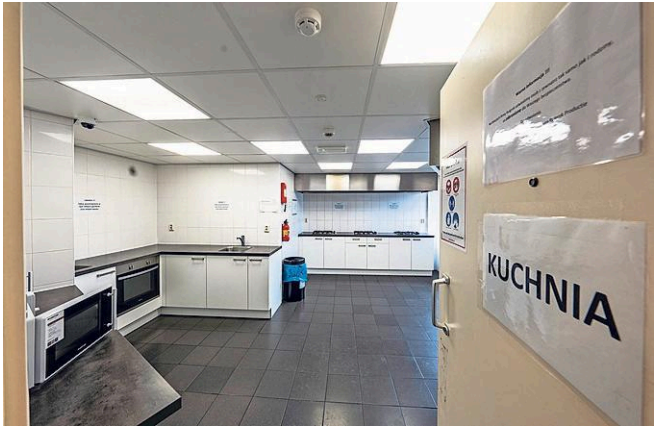

Lowietje Lisse.

ARCHIEFFOTO HIELCO KUIPERS

De keuken van Lowietje Lisse

ARCHIEFFOTO HIELCO KUIPERS

De Trampoline in Noordwijkerhout.

FOTO HIELCO KUIPERS

Wonen bij Lowietje Lisse: 'Geld overhouden voor zieke moeder'

→ Vervolg van vorige pagina

De voorkant van Lowietje Lisse oogt als een 'normaal' restaurant en hotel. Er wordt gegeten en bezoekers checken in voor een kamer op de begane grond. Via een slagboom kom je van de parkeerplaats naar de plek waar Ruigrok Productie bv huisvesting voor arbeidsmigranten heeft gemaakt. In de bijgebouwen van de vroegere Nachtegaal en op de bovenverdiepingen wonen de werknemers van de Hillegomse uitzender.

Dat hier arbeidsmigranten wonen, is te zien aan de vele groene Ruigrokfietzen en de kleurige bedrijfsbusjes. Het is druk, want vanavond vertrekt een flinke groep Poolse werknemers naar huis. „Ze hebben zes dagen hier gewerkt. In die tijd wonen ze hier gratis”, vertelt Grzegorz Juziuk. Zelf woont hij al vier jaar in het Lissese hotel, waar hij een kamer deelt met drie andere Poolse werknemers. Door het vertrek van de bus is hij een nachtle 'single', zegt hij grijnzend.

De vroegere hotelkamer telt vier bedden, een minikeuken en heeft eigen douche en toilet. Buiten op het terrein staan twee zeecontainers waar wasmachines draaien. Voor Grzegorz, die bij het Voorhoutse bollenbedrijf Oskam werkt, is het voldoende. „Nu betaal ik tachtig euro in de week, waardoor ik geld overhoud voor mijn zieke moeder. En dus vind ik dit prima, ook al heb ik weleens kamergenoten die minder prettig zijn.”

Studio

De vierpersoonskamers zijn een verbetering vergeleken met zes jaar geleden, toen er nog stapelbedden stonden en zes mensen in dezelfde kamer sliepen. Nog beter af zijn de

arbeidsmigranten die in tweepersoonskamers met eigen douche en toilet huizen. Koken doen ze in een speciaal ingerichte keuken waar een camera in de gaten houdt of iedereen zijn rommel opruimt. Gevolg is dat de keuken vanavond keurig aan kant is. De helft van de bewoners van deze Lissese locatie heeft een eigen studio. Lukas Strugork (33) en zijn vrouw Agnieszka (29) uit het Poolse Licheb betalen wekelijks veertig euro extra voor de nieuw ingerichte kamer met tweepersoonsbed, een keuken met oven en eigen sanitair. De wasmachine en droger delen ze met twee andere studio's. „We zaten eerst in het gedeelte met de gezamenlijke keuken, maar dit is veel fijner. Alles voor onszelf en meer privé.”

Het echtpaar is naar Nederland gekomen om economische redenen. Agnieszka werkt nu bij een internetbedrijf dat bollen verkoopt en Lukas maakt schoon in een distributiecentrum. „Het geld is goed en wij kunnen sparen voor Polen. Daar willen we ooit een bed & breakfast beginnen, dus we proberen Engels te leren. Wanneer? Dat weten we nog niet, want we denken niet zover vooruit. We willen zeker terug, want we missen de familie.”

Lukas en Agnieszka in Lowietje Lisse.

Sebastian en Dorota uit Polen maken kippensoep.

Eén van de wooncomplexen voor arbeidsmigranten ligt in Noordwijkerhout. Aan de Schip-scheepvaartweg bevindt zich de Trampoline, een gebouw van twee woonlagen met 76 tweepersoonskamers met eigen keuken, douche en toilet. Hier wonen 144 arbeidsmigranten. Buiten het gebouw ligt een voetbalveldje, er zijn barbecueplaatsen en er is een fietsenstalling. Voor twee euro per tas wordt de was gedaan.

Buiten staat de 22-jarige Mateusz Flis uit Janów Lubelski met zijn moeder Beata Momot een sigaret te roken. Ze wonen sinds een week in de Trampoline, waar ze een kamer delen. Ze zijn blij met de woonruimte. „Veel beter dan de eerste keer dat wij in Nederland waren. We zaten in een hotelkamer met de keuken op de gang waarbij je altijd mensen hebt die niets schoonmaken”, zegt Mateusz opgelucht terwijl hij buiten het gebouw een sigaret opsteekt.

In Polen deelde hij en zijn moeder een huis met zijn ooms. In de Trampoline hebben ze meer privacy dan in Polen. Dat was niet de reden dat ze besloten naar Nederland te gaan. Meer geld verdienen en een beter leven opbouwen, stond voorop bij hun vertrek. Ze zijn tevreden. Mateusz werkt nu als chauffeur bij FHS en brengt arbeidsmigranten naar het werk. Zijn moeder plukt bloemen. „Het is goed werk en goed geld”, constateert Mateusz.

Kippensoep

Dorota Prus en Sebastian Sobociński zijn deze zondagmiddag druk bezig in hun eigen kamer. Het stel komt uit het Poolse Opole. Ze

Mateusz met zijn moeder Beata.

waren respectievelijk 24 en 22 jaar toen ze in 2017 besloten om in Nederland te gaan werken. In Nederland willen ze voldoende geld verdienen om straks in Polen een huis te bouwen. De grond hebben ze inmiddels al.

Het vertrek van Dorota en Sebastian werd niet met gejuich ontvangen door hun ouders. Sebastian is de enige zoon en zijn vader is akkerbouwer. Hij kon de hulp van zijn zoon goed gebruiken. „In het seizoen dat het druk is, probeer ik altijd vakantie te nemen zodat ik kan meehelpen op de boerderij. Helaas lukt dat niet altijd.” Tot ze genoeg geld hebben gespaard, blijven ze in Nederland, ook al heeft Dorota af en toe last van heimwee. Om die reden maakt ze deze zondag kippensoep, een Poolse traditie.

Het tweetal woont sinds vier jaar in de Trampoline aan de Schippersvaartweg. Ze zijn blij met deze plek, want hier hebben ze een eigen voordeur en meer privacy. Dat er regels gelden zoals niet roken in de kamer en dat de was wordt gedaan, vinden ze niet erg. „Dit is erg comfortabel.”

Sebastian werkt bij een internetbedrijf in Lisse en Dorota werkt naast de deur bij Dümmer Orange waar ze de bollen sorteert en controleert. Ze zijn tevreden over hun werk en leefomstandigheden. „Op zondag als we vrij zijn, gaan we lekker weg. Daar hebben we nu geld voor.”

Het voormalige Holiday Inn wordt gebruikt door Kafra Housing.

FOTO HIELCO KUIPERS

Holiday Inn Leiden: 'Prima voor een stel, maar niet met een kind'

Arbeidsmigranten die in de Bollenstreek werken, leven ook buiten de regio. Zoals in het voormalige Holiday Inn in Leiden aan de Haagse Schouwweg, waar Kafra Housing huisvesting biedt aan 430 arbeidsmigranten. Grotendeels werknemers van Heemskerk Fresh & Easy uit Rijnsburg. Een bezoekje aan het voormalige hotel.

Zondagmiddag 13 uur. Diana Ponoran en Alexander Walczak zijn aan het werk in het kantoor van Kafra Housing aan de Haagse Schouwweg in Leiden. Zij zijn de vraagbaak voor de 430 arbeidsmigranten die in het oude hotel wonen en via Otto Work Force werken bij Heemskerk Fresh & Easy en Albert Heijn. Regelmatig druppelen er mensen binnen die een stofzuiger komen lenen, schoonmaakmiddelen nodig hebben of gebruik willen maken van de fitnessruimte.

Het tweetal probeert het leven van de bewoners, waarvan zestig procent uit Polen komt en de andere veertig procent uit Bulgarije en Roemenië, zo gemakkelijk mogelijk te maken. Als er een lampje stuk is, internet niet werkt of de koelkast hapert, wordt het snel gerepareerd. Maar ook als iemand een dokter nodig heeft, naar het ziekenhuis moet of worstelt met Nederlandse formulieren, bieden ze hulp. Diana: „De bewoners hoeven zich na het werk alleen over hun eigen appartement druk te maken en kunnen relaxen.”

In Leiden delen de arbeidsmigranten één kamer met keuken, uitgerust met twee kookplaten, koelkast, gootsteen en keukengerei, een badkamer en toilet. Alleen het schoonmaken moeten de bewoners zelf doen. Daarnaast zijn er leefregels: roken moet buiten en voor degenen die wiet roken, is een speciale 'Dutch corner' ingericht. „Om de mensen die niet van die lucht houden, niet te storen”, zegt Diana terwijl ze langs de houten blokhut loopt die deze dag leeg is. Naast de rookplekken zijn plekken om te barbecueën en te voetballen, binnen is een fitnessruimte.

In het gebouw heeft iedereen een eigen verhaal. Alanas Afanasov van 22 en Plamen Todorov van 52 uit Bulgarije wonen in Karlovo in Bulgarije waar ze in de beveiliging werken van onder meer nachtclubs. In de wintermaanden is er minder werk en dus besloten ze naar Nederland te gaan, waar ze voor Heemskerk Fresh & Easy werken en een hotelkamer in Leiden delen.

Op deze zondag hebben ze eerst gesport. Nu gaan ze naar Utrecht om de stad te bekijken. Buiten is het fris, dus heeft Alanas zijn dikke bontmuts op. „Het is hier net Siberië”, verklaart hij zijn outfit. „Maar verder is Nederland een prachtig land. Geen bergen zoals bij ons in Karlovo, maar het is hier kalm, geen criminaliteit en iedereen glimlacht.” Als de nachtclubs weer gaan draaien, gaan ze terug naar Bulgarije. „Voor ons dit een vakantie waarbij we ook geld verdienen.”

Ook Filip Chudoba heeft een kamer in Leiden. Hij is 33 jaar en komt uit Tsjechië. Hij werkt nu bij het Rijnsburgse bedrijf in het magazijn. Hij is blij met zijn nieuwe baan. „In Tsjechië heb ik elektronica gestudeerd, maar ik wilde echt een ander leven. Het werk dat ik nu doe, heeft niets te maken met elektronica en computers, maar het is prima. Misschien dat ik later nog iets vind in mijn vakgebied.”

Zijn nieuwe leven bestaat voorlopig vooral uit werken. Hij droomt ondertussen van een nieuwe toekomst in Nederland. „Misschien met een eigen huis, een vriendin en een gezin. En stoppen met roken, want dat is echt een slechte gewoonte”, meldt hij terwijl hij buiten zijn sigaret dooft.

Naar Katwijk

Een andere bewoner van het voormalige Leidse hotel is de 42-jarige Rafaël Antoni uit het Poolse Rybnik. Hij woont samen met zijn vriendin Kataryna. Hij verhuisde naar Nederland nadat hij in Polen zijn werk bij een bank kwijtraakte tijdens de coronacrisis. „Mijn zus woont al zestien jaar in Katwijk, dus besloot ik met mijn vrouw ook naar Nederland te gaan.”

Het vertrek betekende ook afscheid nemen van Agatha, hun dochter van 6 jaar. „Deze kamer is prima voor een koppel of een alleenstaande, maar niet met een kind.” Ze hebben zicht op een appartement in Katwijk en kijken uit naar de verhuizing. Kataryna: „Ik mis Agatha, dus ik ben blij als ze straks bij ons woont. Ook heb ik dan tenminste weer een fatsoenlijke keuken, want twee kookpitten is veel te krap. Dat is elke dag pasta, of je bent uren bezig.”

Het tweetal werkt allebei bij Heemskerk Fresh & Easy, waar Rafaël teamleider is en Kataryna een opleiding voor operator volgt. „De focus ligt nu op het werk en de verhuizing. Daarna Nederlands leren en op termijn misschien een huis kopen.”

Diana en Alexander in het voormalige Holiday Inn.

Filip Chudoba voor Holiday Inn.

Karatyna en Rafaël uit Polen in hun kamer.

Alanas en Plamen uit Bulgarije.

Keurmerk voor 'fatsoenlijke' huisvesting

Huisvesting voor arbeidsmigranten moet voldoen aan minimumeisen. Nog steeds duiken er met enige regelmaat verhalen op over slechte huisvesting van deze werknemers.

Dat was reden voor de overheid om voormalig SP-leider Emile Roemer onderzoek te laten doen en om aanbevelingen te vragen. In een recent verschenen jaarverslag van de Arbeidsinspectie wordt eveneens gerept van overbewing in woonwijken en recreatieparken, arbeidsmigranten die te klein en te vies wonen, zonder enige privacy.

In hoeverre wantoestanden zich ook afspelen in de Duin- en Bollenstreek is de vraag. De Arbeidsinspectie heeft geen regionale cijfers. Ook navraag bij de politie levert weinig op. Joliet Woordes van de Stichting Normering Flexwonen (SNF) heeft eveneens geen antwoord over de regionale situatie. Zij ziet wel dat de gemiddelde huisvesting van arbeidsmigranten beter wordt. Bedrijven die hun huisvestinglocaties aanmelden bij de SNF moeten voldoen aan SNF-normen. Dat betekent dat de situatie veilig (rookmelders, branddekens) en leefbaar is. „Het gaat om minimale ruimte-eisen als twaalf vierkante meter woonruimte in geval van bestemming 'wonen' en tien vierkante meter bij bestemming 'logies', inclusief 3,5 meter slaapruiimte en één douche en toilet voor maximaal acht personen. Is dat goed? Nee, ik noem het fatsoenlijk. Het is een ondergrens. We zien dat veel huisvesting, zeker de nieuwbouw, beter is dan de SNF-normen voorschrijven.”

Bij de SNF staan zevenhonderd bedrijven gecertificeerd. Ruim de helft daarvan zijn uitzendbureaus, zo'n twintig procent zijn huisvestingsbedrijven, een kleine twintig procent agrariërs en verder nog wat andere werkgevers. In de Duin- en Bollenstreek zijn bedrijven actief met een hoofdvestiging in de regio, maar ook bedrijven met een hoofdkantoor elders. Woordes: „Bij elkaar controleren wij vijftien tot 16.000 locaties, met ongeveer 125.000 bedden. Ruim zestig procent van die bedden staan in reguliere woonhuizen. Maar als je bedenkt dat er ongeveer 400.000 arbeidsmigranten in Nederland wonen, snap je dat we maar een derde in beeld hebben. Dat betekent niet dat de andere arbeidsmigranten beroerd wonen, maar er is geen vorm van controle op fatsoenlijke huisvesting.”

Voor de aangesloten bedrijven, zoals Kafra, Otto, FHS/Flexwonen en Ruigrok, is een SNF-keurmerk voor woonlocaties als de Trampoline, Holiday Inn en Lowietje en hun huizen in de bollandorpen, van groot belang. Sinds de invoering van de Wet Schijnconstructies mogen alleen uitzendbureaus en agrarische ondernemingen met een SNF-keurmerk op het salaris van hun werknemers geld inhouden voor huisvesting. Bovendien eisen veel gemeenten, maar ook brancheorganisaties als de ABU voor uitzenders en de VHA voor huisvesters een SNF-keurmerk. Sinds 1 september 2021 zijn er jaarlijkse controles.

De SNF-normen worden in de toekomst wellicht strenger. Een slaapkamer per persoon is de stip op de horizon, maar ver weg. Woordes: „Er is al krapte op de woonmarkt en dan heb je in een klap alleen al bij de SNF-bedrijven ongeveer 40.000 extra bedden nodig. En wie gaat dat betalen? De huisvester of uitzender, de arbeidsmigrant of wij via de prijs van ons pakketje of het bakje tomaten en komkommers?”